

José Aniol Esteban Claret, titular del DNI 38149787D, actuando en nombre y representación de la Fundación Marilles, con CIF G16539960, con domicilio social y a efectos de comunicaciones al Carrer Bisbe Perelló, n. 1 CP: 07002 a Palma presenta aquest escrit mitjançant el qual

EXPOSA

1er. Que en el BOIB núm. 95 de dia 17 de juliol de 2021, s'ha publicat la Resolució del vicepresident executiu de Ports de les Illes Balears de 15 de juliol de 2021 per la qual se sotmet a informació pública el projecte del Pla General de Ports de les Balears i el seu estudi ambiental estratègic, aprovats inicialment per acord del Consell d'Administració de Ports IB, en sessió extraordinària de 8 de juliol de 2021. Al mateix anunci s'indica que aquesta informació pública — per a un període no inferior a quaranta-cinc (45) dies hàbils — finalitzarà el 30 de setembre de 2021, durant el qual tots els ciutadans poden tenir accés a l'esborrany del projecte i incorporar les seves propostes i suggeriments.

2on. Que de conformitat amb allò que disposa la legislació aplicable i dins del termini establert, compareixem i presentem les següents al·legacions.

AL·LEGACIONS

1. Objectiu del Pla General de Ports

Valoram molt positivament que en aquest Pla General de Ports a l'exposició de motius es manifesti la voluntat de preservar el medi litoral balear renunciando a la construcció de qualsevol instal·lació que pugui produir impactes ambientals negatius. Així i tot, hem observat amb preocupació que al llarg del desenvolupament del Pla es preveuen accions que tenen forts impactes ambientals negatius, com és el cas de l'allargament de molls, previsió de nous dragats o construccions de rampes i marines seques.

Així mateix, ens preocupa que tot i expressar la voluntat de no seguir creixent, ni ocupar més làmina d'aigua, aquest pla preveu créixer un 5 % en el nombre d'amarraments totals (passant de 23.952 amarraments l'any 2017, o dels 24.020 amarraments l'any 2019, a 27.131 amarraments l'any 2033). Alhora preveu passar d'un total de 30.022 embarcacions l'any 2017 a 36.745 embarcacions l'any 2033, el que suposaria un increment del 22,4 % en el nombre d'embarcacions amb base a les Illes.

En l'anàlisi DAFO del capítol 1 es parla de la "sobresaturación de espacios y degradación mediambiental" deguda a una excessiva pressió nàutica com una amenaça i una possible debilitat. Tot i el reconeixement de que ja hi ha una sobresaturació que impedeix gaudir de la zona costanera tant a navegants com a usuaris de platges, la voluntat final del Pla General de Ports és seguir creixent, el que durà inevitablement a augmentar aquesta sobresaturació.

Per tot això, presentem les següents **al·legacions** referents a l'objectiu del Pla General de Ports:

Al·legació 1: *Sol·licitem* posar fre al desenvolupament desmesurat per poder garantir la conservació dels ecosistemes marins, no incrementar la contaminació acústica ni de les aigües, i mantenir la qualitat de l'experiència de la navegació.

Al·legació 2: *Sol·licitem* no realitzar l'allargament de cap moll ni realitzar noves construccions que impliquin ampliació d'infraestructures dels ports, ni dels camps de boies existents.

2. ***Capacitat de càrrega***

Es desconeix quina és la capacitat de càrrega en quant al nombre de vaixells que poden suportar les Illes de forma sostenible i sense posar en perill la conservació del medi marí.

L' estudi elaborat pel SOCIB (Sistema d'Observació i Predicció Costaner de les Illes Balears) al 2020 "Análisis espacial de la capacidad de carga náutica de las zonas de fondeo de las Illes Balears", encomanat per la Direcció General de Transport Marítim i Aeri del Govern Balear, avalua la capacitat de càrrega segons criteris físics (quantes embarcacions poden estar físicament ancorades alhora), però no té en compte criteris ambientals, ecològics ni socioeconòmics.

Per una altra banda hi ha un desconeixement total sobre el nombre d'embarcacions que visiten les Illes durant l'estiu. Només es disposa de recomptes d'embarcacions recreatives ancorades alhora a 54 platges de Menorca durant la temporada estival (CIME, OBSAM-IME).¹ Per la qual cosa es desconeix el nombre d'embarcacions que es troben alhora fondejades a les Balears.

Un estudi realitzat pel GOB Menorca al 2010 que va comptabilitzar les embarcacions fondejades mitjançant un vol aeri, va constatar que la capacitat de càrrega de l'illa de Menorca ja es superava l'any 2010.²

Per tot això, presentem les següents **al·legacions** referents a la capacitat de càrrega:

Al·legació 3: *Sol·licitem* la realització d'un **estudi de la capacitat de càrrega** náutica de les Illes Balears que tingui en compte criteris ambientals i socials.

Al·legació 4: *Sol·licitem* una **quantificació del nombre total real d'embarcacions** que visiten les Illes durant la temporada alta.

Al·legació 5: Sol·licitem, consegüentment, posar una **limitació al nombre d'embarcacions** que poden estar amarrades i fondejades a la zona costanera/litoral de les Balears. Aquesta limitació hauria d'anar acompanyada d'un règim sancionador per a que sigui efectiva.

3. *Badies poc profundes*

Els Ports son zones d'abric necessàries per a les embarcacions, però a la vegada molts es troben situats a espais naturals sensibles. Moltes de les zones on aquest pla preveu créixer es troben a badies poc profundes, que alberguen ecosistemes molt fràgils i amenaçats per múltiples pressions degudes a activitats humanes i en alguns casos en zones protegides. Algunes de les principals causes de degradació d'aquests ecosistemes tan valuosos són: el fondeig incontrolat, l'excés de visitants, la contaminació —deguda tant a abocaments d'aigües brutes provinents del sistema de clavegueram o foses sèptiques o d'aigües amb importants nivells de nutrients derivats de l'ús de fertilitzants a l'agricultura—, la terbolesa de l'aigua —incrementada per les hèlix de les embarcacions, per l'eutrofització o per contaminació—, el creixement en estructures nàutiques o el canvi climàtic. De fet, un estudi realitzat per l'OBSAM (Observatori Socioambiental de Menorca) mostra que les badies someres són les zones més afectades per les pressions humanes i les que pateixen un pitjor estat de conservació.³

Aquestes badies acullen importants poblacions de plantes marines, com *Cymodocea nodosa*, *Zostera noltii* i *Posidonia oceanica*, i boscos de macroalgues del gènere *Cystoseria*. Aquests hàbitats estan protegits per legislació europea i estatal pel seu alt valor ecològic i per als beneficis que reporten tant als ecosistemes com a l'economia local. Malauradament aquests ecosistemes tan rics i fràgils es troben en regressió. Una vegada que aquests hàbitats han desaparegut la seva recolonització és molt difícil i un procés molt lent que necessita dècades per dur-se a terme.

El gran valor ecològic de les praderies de plantes marines i dels boscos de macroalgues radica en la seva capacitat per formar hàbitat i donar refugi a múltiples espècies, algunes d'elles amb interès comercial. Per una altra banda, la seva presència redueix l'energia i la velocitat de les ones, ajudant a frenar l'erosió de la costa, i a incrementar la transparència de les aigües. També són un important embornal de carboni —les praderies de *Posidonia oceanica* de les Balears adsorbeixen entre un 7 i un 8 % de les emissions de les Illes—, ajudant a pal·liar els efectes del canvi climàtic.

Per tot això presentem les següents **al·legacions** referents a la conservació de les badies poc profundes:

Al·legació 6: Sol·licitem la **reducció de la pressió nàutica a les badies poc profundes** per una protecció efectiva d'aquests ecosistemes tan fràgils com valuosos.

Al·legació 7: Sol·licitem No incrementar el nombre d'amarraments en aquests espais.

Al·legació 8: Sol·licitem que el pla inclogui **una disminució gradual de la pressió nàutica i del nombre d'amarraments** en aquests ecosistemes singulars.

Al·legació 9: Sol·licitem que hi hagi un règim sancionador associat per poder fer efectiva aquesta reducció.

4. Contaminació

Una bona qualitat de l'aigua és essencial per a mantenir una elevada biodiversitat i una experiència satisfactòria pels usuaris del medi marí —tant banyistes com navegants.

Una major pressió nàutica està associada a un potencial increment de la contaminació de les aigües.

Les activitats portuàries contribueixen a:

-Incrementar la torbesa i disminuir la penetració de la llum degut a l'agitació del sediment del fons per les hèlix dels motors. Això es veu agreujat en el cas de motors de gran potència.

-Contaminació per hidrocarburs i olis (per fuites accidentals o buidatge d'aigües de sentina).

-Renou submarí que provoca molèsties a la fauna i flora, com mostra un estudi recent que demostra els efectes negatius del renou sobre la planta *Posidonia oceanica*.⁴

-Contaminació acústica degut al renou de motors (especialment en el cas de les motes d'aigua) o d'aparells reproductors de música que poden ocasionar molèsties als banyistes.

-Contaminació per plàstics i altres residus que poden ser abocades des d'embarcacions per usuaris incívics.

-Contaminació per matèria orgànica per l'abocament d'aigües grises i/o negres abocades des de les embarcacions o per la concentració de deposicions humanes a zones de fondeig massiu en època estival.

-Contaminació per pintures, dissolvents, patents i altres productes emprats en el manteniment de les embarcacions a varadors i marines seques.

-Contaminació per la crema de combustibles fòssils que produeix contaminació de l'aire i contribueix al canvi climàtic.

Molts de ports no disposen d'unes infraestructures en bones condicions per fer la recollida d'aigües grises i de sentina. Això du a que acabin abocant-se a la mar.

Per tot això presentem les següents **al·legacions** referents a reduir les possibles fonts de contaminació:

Al·legació 10: Sol·licitem exigir a tots els ports i clubs nàutics a tenir unes **infraestructures en bon estat de funcionament per la recollida d'aigües residuals i de sentina** de les

embarcacions, així com a la recollida de les seves **aigües d'escorrentia** per ser tractades abans que es puguin abocar a la mar.

Al·legació 11: En el CAPÍTOL 4. Pla d'acció. Apartat 5.2.6 Millora en la gestió medioambiental, sol·licitem canviar el text: “Existencia de sistemas de recogida de aguas grises y residuales de las embarcaciones. Existencia de Puntos Verdes en los puertos: recogida selectiva de residuos.” per “Completar la infraestructura necesaria para hacer efectivo un sistema de recogida de aguas residuales y de sentina de las embarcaciones.”

Al·legació 12: En el CAPÍTOL 4. Pla d'acció. Apartat 5.2.6 Millora en la gestió medioambiental, sol·licitem canviar el text: “Mejora del saneamiento de la zona técnica de los puertos.” per “Implementar Sistemas de Drenaje Urbano Sostenible (SUDS) que recojan las aguas de escorrentía del puerto con contaminación potencial, y sean tratadas antes de su vertido al mar.”

5. Canvi climàtic

Ens trobam en una situació d'emergència climàtica. El canvi climàtic és una greu amenaça per la conservació dels ecosistemes terrestres i marins, que es veuen afectats d'una manera molt negativa per l'augment de temperatura, les invasions d'espècies al·lòctones que es poden veure afavorides per l'escalfament de l'aigua, l'acidificació de les aigües, els canvis en les interaccions tròfiques i la migració d'espècies per adaptar-se al seu nínxol òptim de temperatura.

El Govern de les Illes Balears declarà, el 8 de novembre de 2019, l'emergència climàtica. El 21 de gener de 2020 ho va fer el Govern d'Espanya. L'Executiu declara l'emergència climàtica i ambiental en resposta al consens generalitzat de la comunitat científica que reclama acció urgent per salvaguardar el medi ambient, la salut i la seguretat de la ciutadania, en un context de grans riscos econòmics i socials pels impactes del canvi climàtic, com acaba de reconèixer l'informe anual del Fòrum econòmic mundial celebrat a Davos al 2021. Mitjançant aquesta Declaració d'emergència climàtica, es compromet a actuar en els sectors següents entre altres:

- 4. Transport marítim i aeri: promoure l'ús d'embarcacions més poc contaminants; racionalitzar les freqüències; facilitar infraestructures i combustibles alternatius, i assegurar una gestió sostenible dels ports.
- 12. Medi ambient i territori: analitzar l'impacte del canvi climàtic i elaborar plans d'adaptació pel que fa als recursos hídrics ambientals i paisatgístics; protegir els ecosistemes marins, amb especial atenció a la posidònia.

Les previsions de creixement del Pla no han estat degudament avaluades des del punt de vista ambiental dins d'un context d'emergència climàtica.

Per tot això, presentem les següents **al·legacions** referents a les mesures necessàries per mitigar el canvi climàtic:

Al·legació 13: **Sol·licitem** la revisió integral del Pla General de Ports per tal d'incloure mesures efectives contra el canvi climàtic i un Pla d'Acció adreçat a la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, fent una substitució gradual dels motors de combustió per altres fonts.

Al·legació 14: Al **capítol 4: Pla d'acció**, a l'apartat **4. Visió**, **sol·licitem afegir:** "Protegir la navegació tradicional, i promocionar la transició energètica de les embarcacions, canviant de motor de combustible fòssil a motor elèctric."

Al·legació 15: Al **capítol 4: Pla d'acció**, a l'apartat **4. Visió**, **sol·licitem afegir:** "Que es vetlli per protegir les embarcacions de fusta tradicionals, i embarcacions a vela i motor elèctric."

Al·legació 16: Al **capítol 4: Pla d'acció, 5.1.3. Adaptació al canvi climàtic**, **sol·licitem afegir** referència a la **mitigació** (política de reducció de les emissions) i no només a l'adaptació.

Al·legació 17: Al **capítol 4: Pla d'acció, 5.1.3. Adaptació al canvi climàtic**, **sol·licitem afegir mesures i un pla d'acció dirigit a la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle**, fent una substitució gradual dels motors de combustió per d'altres menys contaminants i anar reduint les embarcacions amb motors de gran potència.

Al·legació 18: Al **capítol 4: Pla d'acció, 5.1.4. Oferta diversificada a la nàutica esportiva**, **sol·licitem afegir:** "Introduir serveis dirigits a petites embarcacions realitzades pels mestres d'aixa de les Illes Balears."

Al·legació 19: Al **capítol 4: Pla d'acció, 5.1.5. Iniciatives per la cobertura de la demanda amb respecte al medi ambient**, **sol·licitem afegir:** "Els nous amarraments contemplats en el Pla seran destinats exclusivament a embarcacions que fan la transició energètica i les protegides per ser embarcacions tradicionals realitzades per mestres d'aixa de les Illes Balears."

Al·legació 20: Al **capítol 4: Pla d'acció, 5.1.8. Potenciar el xàrter i altres activitats**, **sol·licitem eliminar** el paràgraf que diu "es reservaran per xàrter els llocs d'amarrament que s'abandonin."

Al·legació 21: Al **capítol 4: Pla d'acció, 5.2.5. Mesures de mitigació del canvi climàtic**, **sol·licitem afegir:** "Impulsar la transició energètica i la mitigació del canvi climàtic, així com la salut de les aigües de les Illes, afavorint la progressiva desaparició dels motors de gasoil o fuel de las embarcacions, passant als motors elèctrics",

Al·legació 22: Al capítol 4: Pla d'acció, 5.2.5. Mesures de mitigació del canvi climàtic, sol·licitem afegir: “Donant prioritat per l’obtenció d’amarratges en les llistes de espera a les embarcacions de vela i que usen motor elèctric.”

Al·legació 23: Al capítol 4: Pla d'acció, 5.2.8. Augment de l'índex d'activitat de les embarcacions nàutiques esportives, sol·licitem vincular la reducció de tarifes a una reducció de la contaminació de les embarcacions.

Al·legació 24: Al capítol 4: Pla d'acció, 5.2.8. Augment de l'índex d'activitat de les embarcacions nàutiques esportives, Promocionar les embarcacions de multipropietat només si són embarcacions de motor solar o elèctric, a vela o tradicionals.

Al·legació 25: Al capítol 4: Pla d'acció, 5.2.8. Augment de l'índex d'activitat de les embarcacions nàutiques esportives, Promocionar les embarcacions tradicionals de les Illes, com els llaüts, bots, etc. i les embarcacions culturalment protegides pels organismes pertinents, o les catalogades com realitzades per mestres d'aixa.

Referències:

1. Barrientos, N.; Vaquer-Sunyer, R.; Marsinyach, E.; Carreras, D. (2021) «Nombre d'embarcacions ancorades en platges». A: Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N. (ed.). Informe Mar Balear 2021 <<https://informemarbalear.org/ca/platges/imb-embarcacions-a-platges-cat.pdf>>.
2. <https://www.gobmenorca.com/menorca-ja-supera-la-capacitat-de-carrega-nautica>
3. Julià, M. et al. (2019). *Cartografia de los hábitats marinos de las Islas Baleares: compilación de capas y comunidades bentónicas*. Institut Menorquí d'Estudis; Observatori Socioambiental de Menorca; Societat d'Història Natural de les Balears; Fundació Marilles.
4. Solé, M., Lenoir, M., Durfort, M. et al. (2021) Seagrass *Posidonia* is impaired by human-generated noise. *Commun Biol* **4**, 743. <https://doi.org/10.1038/s42003-021-02165->